

PHÂN TÍCH VÀ NHẬN XÉT NHỮNG MÂU THUẦN TRONG ĐOẠN TRÍCH VĨNH BIỆT CỬU TRÙNG ĐÀI (TRÍCH VŨ NHƯ TÔ) – NGUYỄN HUY TƯỜNG

1. Dàn ý phân tích những mâu thuẫn trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tường

a. Mở bài:

- Dẫn dắt và giới thiệu khái quát về tác giả Nguyễn Huy Tường: Ông là một tác giả có thiên hướng khai thác những đề tài lịch sử khi sáng tác và có những đóng góp to lớn cho thể loại tiểu thuyết và kịch.

- Giới thiệu khái quát vở kịch Vũ Như Tô, đặc biệt là đoạn trích Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài với cách xây dựng các mâu thuẫn, xung đột đầy mạch truyện lên đỉnh cao, tạo tình huống hấp dẫn người đọc.

b. Thân bài:

- Bối cảnh của vở kịch: Viết về sự kiện trong khoảng thời gian từ năm 1516 - 1517 dưới triều vua Lê Tương Dực, khi đó ở kinh thành Thăng Long, xảy ra mâu thuẫn giữa nhân dân và triều đình, cùng lúc đó kiến trúc sư đại tài Vũ Như Tô lại cho xây dựng Cửu Trùng Đài đồ sộ và tốn kém. Khi công trình tâm huyết của mình bị thiêu rụi, Vũ Như Tô bất lực và đau đớn.

- Mâu thuẫn của vở kịch:

=> Mâu thuẫn giữa phe nổi loạn với phe vua Lê Tương Dực; giữa phe Trịnh Duy Sản với Kim Phụng và các cung nữ.

+ Mâu thuẫn giữa Vũ Như Tô với nhân dân lao động đồng thời là mâu thuẫn nội tâm Vũ Như Tô.

- Cụ thể các mâu thuẫn:

+ Mâu thuẫn giữa phe nổi loạn với tên vua bạo chúa Lê Tương Dực:

- Phe nổi loạn bao gồm hầu hết những tầng lớp trong xã hội, từ dân chúng đến thợ xây dựng Cửu Trùng Đài.
- Tên vua Lê Tương Dực: Không chăm lo cho đời sống dân chúng mà ăn chơi sa đọa.

=> Mâu thuẫn: Chỉ vì xây dựng Cửu Trùng Đài mà hắn cho lệnh tăng sưu thuế, bắt thợ giỏi, hành hạ những người chống đối khiến nhân dân rơi vào cảnh khốn cùng, xung đột ngày càng dâng cao đã gây ra hậu họa kinh hoàng cho triều đình.

+ Mâu thuẫn giữa các phe nội phản trong triều đình:

- Phe cánh đứng đầu là Trịnh Duy Sản, sau là Ngô Hạch, An Hòa Hầu dấy binh nổi loạn, lôi kéo người làm phản, giết Vũ Như Tô, Lê Tương Dực, Đan Thiềm, phá hủy Cửu Trùng Đài.
- Mâu thuẫn giữa phe Trịnh Duy Sản với Kim Phụng và các cung nữ trong triều đình.

+ Mâu thuẫn gay gắt nhất là giữa Vũ Như Tô với nhân dân lao động:

- Nhân dân với tầm nhìn thực tế, lợi ích nhất thời, thiết thực.

- Người nghệ sĩ thiên tài Vũ Như Tô: Yêu cái đẹp, hoài bão lớn, tâm huyết nhiều nhưng tài năng thể hiện không đúng chỗ, đúng lúc; không ý thức được hậu quả khôn lường xuất phát từ phía đại chúng.

=> Hoàn cảnh đất nước không tạo điều kiện cho Vũ Như Tô thực hiện khát vọng sáng tạo của mình.

+ Mâu thuẫn trong nội tâm Vũ Như Tô: Cũng chính là bắt nguồn từ người dân và thợ thuyền.

- Người dân: Phải chịu cuộc sống đói khổ, bị hành hạ, bóc lột nên oán giận vua và kẻ khởi xướng xây dựng Cửu Trùng Đài.
- Kiến trúc sư: Chỉ say sưa với tác phẩm của mình, quên đi thực tại của nhân dân.

=> Khi công trình bị thiêu rụi, người nghệ sĩ vẫn nghĩ mình vô tội, một lòng sống chết bảo vệ công trình dang dở, vẫn khẳng khái tin bản thân quang minh chính đại.

c. Kết bài:

- Khẳng định giá trị của việc xây dựng các mâu thuẫn, xung đột trong tác phẩm kịch Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài của tác giả Nguyễn Huy Tưởng.

2. Phân tích những mâu thuẫn trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tưởng

Đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" được trích trong tác phẩm "Vũ Như Tô" của Nguyễn Huy Tưởng. Vũ Như Tô là vở bi kịch lịch sử 5 hồi viết về một sự kiện xảy ra ở Thăng Long khoảng năm 1516-1517, dưới triều Lê Tương Dực. Tác phẩm được Nguyễn Huy Tưởng viết xong vào mùa hè năm 1941. Từ vở kịch, ba hồi đăng trên tạp chí Tri tân năm 1943-1944, Nguyễn Huy Tưởng đã sửa lại thành vở kịch 5 hồi. "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" thuộc hồi thứ V (một cung cấm) của vở kịch Vũ Như Tô. Trong đoạn trích có hai mâu thuẫn chủ yếu là mâu thuẫn giữa phe nổi loạn với phe Lê Tương Dực và mâu thuẫn giữa phe Trịnh Duy Sản với Kim Phụng và các cung nữ.

Chúng ta có thể thấy trong đoạn trích xuất hiện rất nhiều những mâu thuẫn. Mâu thuẫn phải kể đến chính là mâu thuẫn giữa phe nổi loạn với phe Lê Tương Dực: Phe nổi loạn gồm nhiều nhân vật: dân chúng, thợ xây dựng Cửu Trùng Đài: các nhân vật này đã xuất hiện từ những đoạn trước. Trong đoạn trích Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài, các nhân vật này chỉ xuất hiện qua lời của Đan Thiềm: Dân gian đói kém nổi lên tứ tung... khi dân nổi lên, họ nông nổi vô cùng. Các nhân vật này cũng xuất hiện qua lời của tên nội gián: Thợ xây Cửu Trùng Đài quá nửa theo về quân phản nghịch.

Mâu thuẫn trong kịch Vũ Như Tô còn bắt nguồn từ phe nội phản trong triều đình. Phe cánh đứng đầu là Trịnh Duy Sản, sau Trịnh Duy Sản là Ngô Hạch, An Hòa Hầu nhân dịp thợ thuyền dân chúng chống đối. Trịnh Duy Sản cầm đầu phe đối nghịch dấy binh nổi loạn, lôi kéo người làm phản, giết Vũ Như Tô, Lê Tương Dực, Đan Thiềm, tiêu diệt Cửu Trùng Đài. Mâu thuẫn này đã đẩy đoạn trích lên đến cao trào. Trịnh Duy Sản, Ngô Hạch giết chết Lê Tương Dực, giải quyết mâu thuẫn đồng thời làm mâu thuẫn tăng lên. Ngoài ra, còn có mâu thuẫn giữa phe Trịnh Duy Sản với Kim Phụng và các cung nữ trong triều đình. Đối với Trịnh Duy Sản, Kim Phụng và các cung nữ là con rối của vua Lê Tương Dực. Kim Phụng và các cung nữ vì thế mà tìm cách đổ lỗi, căm ghét Đan Thiềm, Vũ Như Tô để mong được phe nổi loạn bỏ qua.

Mâu thuẫn trong con người Vũ Như Tô cũng được thể hiện rõ nét. Một bộ phận lớn thợ xây Cửu Trùng Đài tham gia cuộc nổi loạn do bị đói khổ, bị áp bức đến nghẹt thở. Họ oán giận triều đình, oán giận kiến trúc sư Vũ Như Tô và cả Đan Thiềm. Trong khi đó, Vũ Như Tô say sưa với công trình nghệ thuật, quên cả thực tế lòng dân. Đến khi cuộc khởi nghĩa nổ ra, Vũ

Như Tô vẫn cho là mình vô tội, còn muốn chứng minh sự quang minh chính đại của mình, còn hi vọng thuyết phục được An Hòa Hầu. Đặc biệt, Vũ Như Tô muốn sống chết cùng Cửu Trùng Đài, vì ông coi đó là lẽ sống của chính mình. Đây là mâu thuẫn giữa con người xã hội và con người nghệ thuật trong Vũ Như Tô.

Nổi bật nhất trong tác phẩm là mâu thuẫn giữa Vũ Như Tô và nhân dân lao động, đồng thời là mâu thuẫn trong chính suy nghĩ của nhân vật Vũ Như Tô. Một bên là nhân dân với tầm nhìn thực tế, lợi ích nhất thời, thiết thực, một bên là người nghệ sĩ, người yêu cái đẹp Vũ Như Tô với quan điểm nghệ thuật siêu thuần túy, nghệ thuật vị nghệ thuật. Người nghệ sĩ thiên tài với nhiều hoài bão, tâm huyết nhưng không thể thi thố tài năng của mình để đem lại cái đẹp cho đời, mang tới niềm tự hào cho dân tộc khi cả xã hội, cả chế độ đã quá thối nát, mục ruỗng. Nhân dân phải sống cơ cực, làm than trong khi nhà vua lại sa đọa, rượu chè bê tha. Hoàn cảnh đất nước không tạo điều kiện cho Vũ Như Tô thực hiện khát vọng sáng tạo của mình. Nghe theo lời khuyên của cô cung nữ Đan Thiềm, một người cũng "mắc bệnh" yêu cái đẹp giống ông để mượn uy quyền, tiền bạc của Lê Tương Dực nhằm xây Cửu Trùng Đài, Vũ Như Tô không ý thức được hậu quả khôn lường xuất phát từ phía đại chúng. Trớ trêu thay, chính niềm khát khao cống hiến tài năng của mình để đem lại vinh quang cho đất nước đã đẩy ông vào trạng thái đối nghịch với lợi ích trực tiếp, thiết thực của người dân. Cho nên, mặc dù vốn gần gũi, yêu thương và quý trọng nhân dân nhưng Vũ Như Tô lại bị dân coi như kẻ thù.

Một tác phẩm như Vũ Như Tô chỉ có thể ra đời trong thời đại ngày nay, nó là một trong những trái chín sớm của tiến trình văn hóa Việt Nam hội nhập văn hóa thế giới. Chúng tôi đã cố gắng khảo cứu kịch và tiểu thuyết Âu - Mỹ thế kỷ XIX - XX, nhưng chưa tìm ra được tác phẩm nào viết trước những năm 1940 có chủ đề tương tự và đạt sức khái quát lịch sử như trước sáng tác của Nguyễn Huy Tưởng.

3. Nhận xét những mâu thuẫn trong đoạn trích "Vĩnh biệt Cửu Trùng Đài" (trích Vũ Như Tô) - Nguyễn Huy Tưởng

Nhiều người đã nhận định vở kịch của Nguyễn Huy Tưởng rằng, "Vũ Như Tô" không chỉ là một vở kịch đơn thuần mà là kịch lịch sử, lấy cốt lõi từ một sự kiện có thật, viết về sự kiện trong khoảng thời gian năm 1516 - 1517 dưới triều vua Lê Tương Dực, vị vua thứ chín của thời Hậu Lê. Tác phẩm được hoàn thiện vào mùa hè năm 1941. Lấy bối cảnh một sự kiện diễn ra tại thành Thăng Long, khi mâu thuẫn giữa nhân dân và triều đình vô cùng căng thẳng thì Vũ Như Tô - một kiến trúc sư đại tài lại xây dựng Đài Cửu Trùng, công trình rất đồ sộ và tốn kém. Đứng trước áp lực dư luận và sự nổi loạn đòi đốt Đài của nhân dân, Vũ Như Tô bất lực và đau đớn nhìn đứa con tinh thần của mình bị thiêu rụi. Mâu thuẫn trong vở kịch được xây dựng giữa phe nổi loạn với phe vua Lê Tương Dực, giữa phe Trịnh Duy Sản với Kim Phụng và các cung nữ, nổi bật nhất là những mâu thuẫn nội tâm của Vũ Như Tô.

Sự đối lập trong tâm trạng của Vũ Như Tô bắt nguồn từ chính những người dân và thợ thuyền. Họ phải sống một cuộc đời đói khổ, bị bóc lột, hành hạ và áp bức nên sự oán giận nhà vua cũng như kẻ xây dựng công trình kia là điều dễ hiểu. Với họ, Vũ Như Tô và Đan Thiềm chính là nguồn cơn của sự đau khổ khi đòi xây dựng Cửu Trùng Đài. Trong khi đó, kiến trúc sư lại chỉ say sưa với tác phẩm nghệ thuật của mình, mong để lại cho đời sau một di tích lịch sử văn hóa mà quên mất thực tế nhân dân. Đến khi cuộc nổi loạn nổ ra, Cửu trùng Đài bị thiêu rụi, Vũ Như Tô vẫn không khỏi bàng hoàng, vẫn nghĩ mình vô tội, thậm chí còn muốn thuyết phục An Hòa Hầu, một lòng sống chết bảo vệ công trình dang dở. Một người nghệ sĩ nhân cách cao cả, lý tưởng đẹp đẽ, tôn sùng nghệ thuật chân chính và muốn để lại cho nhân dân, cho hậu duệ bức tượng đài kiến trúc. Một nhân vật bị kịch khi thoát li khỏi thực tế, đưa cái nghệ thuật lên quá mức cho phép mà không nhìn lại cuộc sống đói khổ của nhân dân. Đến phút cuối, khi quần chúng nổi dậy đòi giết mình, đốt đài, người nghệ sĩ vẫn

không nghĩ việc xây dựng Cửu Trùng Đài là gây tội ác, vẫn khẳng định mình quang minh chính đại. Vũ Như Tô là một nghệ sĩ đại tài, họa chăng chỉ là không sinh ra đúng thời đại mà thôi.

Mâu thuẫn giữa quan điểm nghệ thuật cao siêu, thuần túy của muôn đời và lợi ích của nhân dân trong đoạn trích vẫn chưa được giải quyết dứt khoát. Điều này được thể hiện ở phần cuối của vở kịch. Quân chúng nổi dậy giết Vũ Như Tô, phá hủy Cửu Trùng Đài. Bản thân Vũ Như Tô bị giết nhưng vẫn chưa nhận ra sai lầm của mình. Vũ Như Tô không đứng về phe Lê Tương Dực nhưng vẫn muốn hoàn thành công trình nghệ thuật. Chính tác giả cũng băn khoăn vì kết cục này.

Việc quân chúng giết Vũ Như Tô có lí đúng: Nếu Vũ Như Tô không xây Cửu Trùng Đài thì nhân dân sẽ không rơi vào cảnh lầm than vì bản thân Lê Tương Dực không thể làm được. Tuy nhiên hành động giết hại Vũ Như Tô và phá hủy Cửu Trùng Đài lại thể hiện tính thái quá. Giá trị nghệ thuật trong công trình và công sức của nhân dân bỏ vào đó thật lớn lao, nếu có thể hoàn thành công trình trong một giai đoạn khác thì sẽ tốt hơn cho nghệ thuật và cho chính người dân.

Kịch thú vị ở chính những mâu thuẫn đối lập mà nó mang lại, ở đây, Nguyễn Huy Tưởng đã xây dựng nghệ thuật trọn vẹn và đặc sắc. Ngôn từ điêu luyện, khắc họa tính cách và diễn biến tâm trạng nhân vật để đẩy cao những mâu thuẫn giữa các tuyến nhân vật, dẫn dắt vở kịch đến nút thắt và nút mở hợp lý. Mâu thuẫn được giải quyết tuy không triệt để nhưng lại là lối thoát duy nhất cho tầng lớp mâu thuẫn chông chát. Đọc kịch của Nguyễn Huy Tưởng, ta không hoàn toàn có khái niệm chiêm nghiệm văn chương mà còn là phân tích lịch sử, đặt tình huống và thực tế đương thời để thấu hiểu và tri âm với tác giả.

Nhìn chung khi phân tích những mâu thuẫn trong đoạn trích, chúng ta sẽ nhận thấy Đan Thiềm cảm phục, trân trọng Vũ Như Tô nồng nhiệt đến quên mình, nhưng Nguyễn Huy Tưởng lại thận trọng tỉnh táo nhận ra Vũ Như Tô mới chỉ là nhân tài, chứ chưa phải là bậc hiền tài. Cái đẹp mà Vũ Như Tô có thể tạo ra chỉ là tuyệt mỹ mà không tuyệt thiện. Chân lí chỉ thuộc về Vũ Như Tô một nửa, còn nửa kia thuộc về đời sống dân chúng. Thái độ nhà văn chủ yếu là trân trọng Cái Tài, khâm phục hoài bão nghệ thuật to lớn và thông cảm với bi kịch của Vũ Như Tô, chứ không phải là thái độ ca ngợi một chiều. Trong vở kịch có những chỗ Nguyễn Huy Tưởng đã không đồng tình đối với nhân vật của mình, mặc dù Vũ Như Tô được khẳng định là thiên tài ngàn năm có một.